

Nr 111.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avskrivning av till Västerås och Växjö domkyrkor utlämnade lån; given Stockholms slott den 21 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG,
EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg, följande.

Vid 1859—1860 års riksdag beviljade rikets ständer till utgående från riksgäldskontoret i och för fortsättning av reparationsarbeten å Västerås domkyrka ett statsbidrag av 28,000 rdr, under villkor, att det beviljade understödet skulle återgäldas i den mån, domkyrkans inkomster framdeles därtill lämnade tillgång.

I skrivelse den 15 december 1932 gjorde *fullmäktige i riksgäldskontoret* Bihang till riksdagens protokoll 1936. 1 saml. Nr 111.

framställning om vidtagande av erforderliga åtgärder för avskrivning av riksgäldskontorets fordran i anledning av ifrågavarande lån. Fullmäktige anförde därvid i huvudsak följande.

Någon inbetalning å förenämnda lån hade ej blivit verkställd under den långa tid av över 70 år, som förflutit från dess utlämnande. Frågan om de åtgärder, som lämpligen borde vidtagas för att göra riksgäldskontorets fordringsrätt gällande, hade upprepade gånger behandlats såväl av fullmäktige som av statsrevisorerna, och erinran om betalningsskyldigheten hade jämväl gjorts hos domkyrkokommissionen i Västerås, utan att detta lett till önskat resultat. Redan under ett tidigare skede hade statsrevisorerna tre särskilda gånger, nämligen åren 1892, 1897 och 1906, framställt anmärkningar i anledning av domkyrkokommissionens underlåtenhet att verkställa avbetalning å statslånet. Deras uttalanden hade av fullmäktige i vanlig ordning delgivits domkyrkokommissionen, som däröver avgivit förklaringar. Med hänsyn till vad däri anförts, hade emellertid någon betalningsskyldighet ej ansetts kunna åläggas domkyrkokommissionen, och frågan om lånets återgåldande hade sålunda gång efter annan ställts på framtiden.

I april 1927 hade fullmäktige uppdragit åt riksgäldskontorets ombudsman att från domkyrkokommissionen infordra en redogörelse för domkyrkans ekonomiska ställning. I anledning härav hade från domkyrkosysslomannen inkommit en skrivelse, vari lämnats vissa uppgifter angående domkyrkans kassa och fonder samt dess närmast förestående utgifter. Frågan om fullgörandet av domkyrkans betalningsskyldighet hade även behandlats vid domkyrkokommissionens sammanträde den 11 januari 1928, och ett utdrag av det därvid förda protokollet hade tillställts riksgäldskontoret. Kommissionen hade däri förklarat, att någon avbetalning då icke kunde göras och att, såsom det syntes, möjlighet för framtida inbetalningar ej heller funnes.

Vid föredragning av nämnda skrivelse och protokollsutdrag, vilket hade ägt rum i januari 1928, hade fullmäktige uppdragit åt riksgäldssekreteraren J. Hägglund att vid besök hos domkyrkokommissionen inhämta vissa kompletterande upplysningar i ärendet. Efter fullgörandet av nämnda uppdrag hade Hägglund ingivit en detaljerad redogörelse för domkyrkans tillgångar samt dess inkomster och utgifter.

I sin den 15 december 1930 avgivna berättelse angående granskningen av riksgäldskontoret hade statsrevisorerna meddelat, att behållningen å domkyrkans restaureringsfond och domkyrkokassan utvisade en fortgående ökning och den 30 juni 1930 uppgått till 52,540 kronor 55 öre. I anledning härav och på i övrigt anförda skäl syntes det revisorerna synnerligen anmärkningsvärt, att någon avbetalning å lånet ej verkställdes, varjämte de förklarade sig anse, att en förnyad, allvarlig erinran borde göras hos domkyrkokommissionen om att detta gamla lån snarast måtte återbetalas.

Efter anmodan av fullmäktige hade domkyrkokommissionen avgivit yttrande över revisorernas uttalanden. I detta yttrande hade kommissionen bemött revisorernas uttalanden och hemställt, att riksgäldsfullmäktige måtte vidtaga åtgärder för att statslånet måtte bli fullständigt avskrivet.

I anledning av vad sålunda förekommit hade fullmäktige beslutit att låta verkställa ytterligare utredning angående domkyrkans ekonomiska ställning. Därvid hade inhämtats följande rörande domkyrkans tillgångar och skulder vid slutet av räkenskapsåren 1926 och 1931 samt inkomster och utgifter under räkenskapsåren 1926/1927 och 1930/1931:

Tillgångar:

	30 juni 1926	30 juni 1931
Fastighetsfonden tillhöriga medel (i bank)	kronor 3,074: 03	kronor 3,074: 03
Restaureringsfonden tillhöriga medel (i bank och obligationer)	» 33,160: 04	» 49,260: 88
Domkyrkokassan (i bank och kontant)	» 17,759: 07	» 8,611: 75
Summa kronor	53,993: 14	kronor 60,946: 66

Skulder:

Till riksgäldskontoret	kronor 28,000: —	kronor 28,000: —
» gravmedelsfonden	» 200: —	» 200: —
» Parkska testamentsfonden	» 1,000: —	» 1,000: —
» fastighetsfonden	» 65,965: 50	» 65,965: 50
» restaureringsfonden	» 33,160: 04	» 49,260: 88
Summa kronor	128,325: 54	kronor 144,426: 38

Inkomster:

	1926/1927	1930/1931
Upplupna räntor	kronor 1,957: 79	kronor 2,303: 18
Hyra från läroverket för den s. k. Sundénska gården (använd till bibliotek)	» 800: —	» 800: —
Arrendemedel för hemmanen	» 1,365: —	» 1,365: —
Ersättningar för till statsverket indraget kronotionde	» 5,629: 52	» 4,359: 22
Tomtören för mark i Västerås	» 6: 60	» 6: 60
Tillfälliga inkomster	» 433: 45	» 1,443: 22
Västerås och S:t Ilians församlingars avgift för »bänkrum och klockor»	» 2,000: —	» 2,500: —
Summa kronor	12,192: 36	kronor 12,777: 22

Utgifter:

Bidrag till sysslomannens avlöning	kronor 1,481: 47	kronor 2,117: 66
Gudstjänstens behov av vin	» 88: 75	» 87: 50
Reparationer och underhållsarbeten samt inköpta förnödenheter för domkyrkan m. m.	» 1,911: 25	» 1,010: 11
Renovering och konservering av textilier, altarskåp, epitafier m. m.	» 12,232: 76	» 303: 55
Utgifter för biskopsgården	» 1,244: 43	» 1,869: 31
Utgifter för domkapitelshuset	» 1,219: 59	» 1,045: 13
Ränta till biskopen å kronor 2,915: 50	» 115: 60	» 96: 19
Diverse utgifter (skogsvård, tjänste-telefon, utskylder)	» 684: 77	» 815: 69
Underhåll av planteringar	» 100: —	» 100: —
Summa kronor	19,078: 62	kronor 7,445: 14

Utredningsmannen har anfört, bland annat,

att domkyrkans ekonomiska ställning emellertid ingalunda kunde anses så förmånlig som bokslutet syntes angiva, i det att kommissionen hade att räkna med en hel rad kostsamma arbeten, vilkas utförande under en närmare framtid antingen vore nödvändigt för domkyrkans bestånd eller i hög grad önskvärt för kyrkans eller dess inventariers hållande i ett värdigt skick, nämligen 1) anskaffande av korskrank och ny altarring, vartill förslag vore under utarbetande, 2) istandsättande av kyrkans konstnärligt värdefulla epitafier, ett arbete, som enligt sakkunnigs mening måste utföras inom de närmaste åren och torde komma att draga en kostnad av minst 10,000 kronor, 3) successiv omläggning av tegelgolvet, som sjönke på grund av sättningar i underliggande gravvalv, ett arbete, som medförde ej obetydliga kostnader, och 4) ersättande av de i ytterst bristfälligt skick befintliga målade fönstren med nya glasmålningar, vilka beräknades kosta minst 2,000 kronor stycket, d. v. s. för 9 fönster inalles minst 18,000 kronor. Härtill komme dels en ganska snart nödvändig reparation av kyrkans södra yttervägg, som visade betydande bristfälligheter, samt anskaffande av nya kyrkskrudar, då de nuvarande befunne sig i mycket dåligt skick och dessutom vore alltför fåtaliga vid prästvigningar och dylika förrättningar. Önskvärt vore vidare att för en beräknad kostnad av 1,000 kronor låta restaurera biskop Lydekes korkåpa från 1460-talet, som nyligen anträffats i en lufttrumma under sakristians golv, samt biskop Rudbeckii mitra.

Därest församlingarna komme att låta inleda elektrisk värmeledning i domkyrkan, finge kyrkan en ej obetydlig utgift för iordningställande av de två vackert välvda rummen vid tornet, som en gång varit kapitelrum och i vilka värmeledningen nu vore placerad.

Slutligen finge omnämnas, att det med hänsyn till domkyrkans stora värde ur konstnärlig och kultursynpunkt kunde anses synnerligen önskvärt att, så snart förhållandena medgäve, få till stånd en genomgripande restaurering av kyrkans inre, som vore dekorerat på ett för nutida smak föga tilltalande sätt och där sprickor i tak och väggar visat sig under de senare åren. Ett sådant arbete komme givetvis att kräva stora kostnader, vida överstigande de medel, varöver domkyrkan förfogade.

Biskopsgården hade för några år sedan undergått en omfattande restaurering för en kostnad av inemot 100,000 kronor, varför tagits i anspråk erforderligt belopp av fastighets- och restaureringsfonderna, som huvudsakligen därigenom nedbragtes från omkring 109,000 kronor till omkring 38,000 kronor. Stora sprickor hade visat sig i norra delen av biskopshuset. Den tilltagande biltrafiken utanför fastigheten syntes förorsaka skakningar i grunden, varigenom sprickorna uppkommit. Det ansåges sannolikt, att dyrbara förstärkningar å grunden bleve nödvändiga. Nämnas finge ock, att kommissionen redan för flera år sedan fattat beslut om byggande av en mur runt om biskopsgårdens tomt i stället för det nuvarande staketet; detta arbete, som beräknades draga en kostnad av omkring 10,000 kronor, torde emellertid av ekonomiska skäl få anstå tills vidare.

Vad beträffar domkapitelshuset, hade det uppgivits, att värmeledningen för ernående av större effektivitet och mindre bränsleåtgång måste undergå ombyggnad med utbyte av de nuvarande rörledningarna och radiatorerna mot nya.

I betraktande av nu omförmälda dels ur underhållssynpunkt nödvändiga dels såsom synnerligen önskvärda angivna arbeten å domkyrkan och dess

inventarier, biskopsgården och domkapitelshuset och då någon väsentlig ökning av domkyrkans inkomster ej torde vara att räkna med, syntes det böra tagas under överbägande att befria domkyrkan från betalningsskyldigheten för ifrågavarande statslån, även om kyrkans nuvarande tillgångar kunde förefalla så pass betydande, att en återbetalning ej borde ligga utom möjligheternas område.

I anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1923 års riksdag gjorda framställning beviljade riksdagen bland utgifter för kapitalökning under rubriken låneunderstöd för budgetåret 1923/1924 ett anslag av 20,000 kronor för utlämnande av ett räntefritt lån till Växjö domkyrka att utgå av tillfälliga lånemedel.

Genom beslut den 6 april 1923 förklarade Kungl. Maj:t domkapitlet i Växjö berättigat att för domkyrkans räkning uppbära ifrågavarande lån; och skulle det åligga domkapitlet att, sedan avgörande träffats i fråga om reglering av de ekonomiska förhållandena mellan Växjö och Kalmar domkyrka, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande tid och villkor för lånets återbetalande. I propositionen nr 111/1925 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t finge inom vissa gränser verkställa den reglering av de ekonomiska förhållandena mellan Kalmar och Växjö domkyrka, som Kungl. Maj:t kunde finna av omständigheterna påkallad. Den föreslagna regleringen åsyftade överflyttning av viss kronotondeersättning från Kalmar till Växjö domkyrka. Riksdagen avslög emellertid denna proposition.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 september 1925 anmälde *domkapitlet*, att Växjö domkyrka saknade medel att återbetala det erhållna statslånet å 20,000 kronor, samt hemställde, att lånet måtte få avskrivas.

Statskontoret tillstyrkte i yttrande den 24 oktober 1925 denna framställning och anförde därvid bland annat, att sedan 1925 års riksdag avslagit Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att verkställa ovanberörda reglering mellan Kalmar och Växjö domkyrkor, definitiva åtgärder från statens sida borde vidtagas för upphjälpande av Växjö domkyrkas ekonomi. Det räntefria lånet å 20,000 kronor hade allenast varit avsett som en tillfällig åtgärd i avvaktan på resultatet av den tilltänkta regleringen.

I 1926 års andra huvudtitel anförde vederbörande departementschef följande.

Den skuld, till vars gäldande detta lån vore avsett, hade uppkommit huvudsakligen på grund av domkyrkan åliggande byggnads- och underhållsskyldighet i avseende på domkapitlets lokaler. I skulden inginge även ett mindre belopp, som hänförde sig till restaurering av domkyrkan. Enligt gällande bestämmelser ålåge det visserligen domkyrkan att tillhandahålla lokaler åt domkapitlet, men i undantagsfall hade staten trätt hjälpande emellan. Sålunda hade riksdagen för att möjliggöra uppförande av dom-

kapitelshus i Skara medgivit avskrivning med 27,000 kronor å en domkyrkans i Skara skuld till riksgäldskontoret. Ett liknande förfarande torde väl böra komma till tillämpning i nu ifrågavarande fall. Emellertid hade departementschefen icke ansett sig böra föreslå ett belastande av budgeten med anslag för detta ändamål, vars tillgodoseende han funne kunna anstå till ett kommande budgetår. Någon olägenhet för domkyrkan torde ett sådant uppskov icke medföra vid det förhållande, att lånet i fråga icke löpte med ränta.

I skrivelse den 25 augusti 1926 gjorde *domkapitlet* förnyad framställning om lånets avskrivning.

Över denna framställning avgav *statskontoret* utlåtande den 17 september 1926 och anförde därvid, att vid ett efterskänkande av ifrågavarande lån borde i riksstaten bland verkliga utgifter under åttonde huvudtiteln uppföras ett anslag å 20,000 kronor till avskrivning av ett till Växjö domkyrka utlämnat lån. Därjämte syntes i och för reglering över riksstaten av förändringarna inom statens kapitalbestånd, å riksstatens inkomstsida böra under avdelningen i anspråk tagna kapitaltillgångar, uppkomna av länemedel, och titeln fonden för låneunderstöd upptagas 20,000 kronor, ävensom å utgiftsidan under utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än länemedel, ett anslag till samma belopp för återbetalning av ett under titeln låneunderstöd å riksstaten för budgetåret 1923/1924 anvisat anslag för utlämnande av ett räntefritt lån till Växjö domkyrka.

I sin förenämnda skrivelse den 15 december 1932 gjorde *fullmäktige i riksgäldskontoret* framställning om vidtagande av erforderliga åtgärder för avskrivande av riksgäldskontorets fordringar på grund av ifrågavarande lån. Fullmäktige anförde därvid bland annat följande.

1930 års statsrevisorer hade till behandling upptagit frågan om återbetalning av ifrågavarande lån och anfört därom, att enligt inhämtad upplysning från domkyrkosysslomannen i Växjö de ekonomiska förhållandena mellan Växjö och Kalmar domkyrkor slutbehandlats för två å tre år sedan. Något förslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 6 april 1923 hade dock icke avlämnats, utan domkyrkan åtnjöte fortfarande lånet räntefritt, utan att något vore bestämt om dess återbetalning. Revisorerna ansåge det önskvärt, att bestämda villkor för lånet snarast borde utformas och att en anmaning till Växjö domkapitel borde utfärdas i detta hänseende.

I ett häröver avgivet yttrande hänvisade domkapitlet till sina under åren 1925 och 1926 gjorda framställningar om avskrivning av ifrågavarande lån och anförde vidare, att domkapitlet därefter ansett sig sakna anledning till ytterligare förslag i ärendet, detta så mycket mer som domkyrkans ekonomiska ställning ingalunda förbättrats efter den tid, då sistnämnda framställning gjordes.

Härefter hade fullmäktige låtit verkställa utredning angående domkyrkans ekonomiska förhållanden. Därvid hade följande uppgifter inhämtats rörande domkyrkans inkomster och utgifter under åren 1916—1930:

År	Inkomster kronor	Utgifter kronor
1916	4,094: 61	4,579: 61
1917	5,562: 26	4,313: 10
1918	4,904: 58	5,245: 48
1919	7,034: 76	20,221: 32
1920	5,467: 65	11,843: 96
1921	6,022: 91	3,464: 45
1922	6,336: 38	5,427: 08
1923	5,961: 42	5,544: 63
1924	6,356: 86	3,781: 51
1925	11,848: 47	16,242: 96
1926	9,611: 25	5,372: 22
1927	11,001: 21	6,604: 47
1928	3,983: 29	8,549: 66
1929	6,642: 01	4,718: 98
1930	11,991: 97	11,791: 84
Summa kronor	106,819: 63	117,701: 27

Under den senaste tioårsperioden hade Växjö stads- och landsförsamlingar bidragit med sammanlagt 22,671 kronor 69 öre till domkyrkans underhåll.

Domkyrkans inkomster och utgifter voro under räkenskapsåret 1 juli 1929—30 juni 1930:

Inkomster:

Kronotionde från Kronobergs län	kronor	2,133: 72
Kronotionde från Jönköpings län	»	2,420: 54
Tomtagälder	»	1,728: 74
Avgifter för orgelns användande	»	319: 58
Avgifter för likvagnarnas begagnande	»	538: —
Räntor å i bank inestående medel	»	548: 35
Återburen brandpremieavgift	»	7: 23
Summa kronor		7,696: 16

Utgifter:

Avlöningar till syssloman, kantor, vaktmästare och städerska jämte ersättning för skrivmateriel	kronor	1,764: 17
Reparationer i domkapitlets lokal samt å domkyrkan och dess tillhörigheter	»	1,450: 27
Brandförsäkringar och ecklesiastika avgifter	»	308: 17
Nya inventarier för kyrkan (antependier, mässhakar m. m. dyl.)	»	6,065: 08
Räntor å lån	»	474: 71
Boksamling och räkenskaper	»	18: —
Diverse	»	27: 75
Summa kronor		10,108: 16

Domkyrkans tillgångar utgjorde:

	1 juli 1929	30 juni 1930
I sparbank inestående medel	kronor 11,123: 28	kronor 8,278: 36
Den s. k. Mölnahultsräntan	» 1,814: 47	» 1,882: 05

Orgelfonden	kronor	1,020: 78	kronor	1,386: 12
Inventarier	»	19,607: 96	»	25,673: 04
		Summa kronor		33,566: 49 kronor 37,219: 57

Domkyrkans skulder utgjorde den 1 juli 1929 och 30 juni 1930:

Till fonden för vanlottades understöd	kronor	4,000: —
Till riksgäldskontoret	»	20,000: —
Till Kronobergs läns sparbank	»	5,750: —
		Summa kronor 29,750: —

Å lånet i Kronobergs läns sparbank erlades ränta, men amortering behövde ej ske.

Utredningsmannen har bland annat anfört, att en väsentlig ökning av domkyrkans inkomster skulle erfordras för att domkyrkan skulle bliva i stånd att återbetala lånet. En sådan inkomstökning torde — sedan frågan om kronotondens förhöjning förfallit — ej kunna ernås på annat sätt, än att Växjö stads- och landsförsamlingar skulle betala en årlig ersättning för rätten att använda domkyrkan såsom församlingskyrka, vilket i och för sig förefölle ganska rimligt. Då det emellertid torde vara uteslutet, att församlingarna skulle vara villiga härtill, syntes det, då de tidigare avböjt att gälda de domkyrkans skulder, som föranlett beviljandet av förevarande statslån, ej återstå annat än att vidtaga åtgärder för lånets avskrivning.

Sedan utredningarna angående Västerås och Växjö domkyrkor avslutats hade fullmäktige inhämtat yttrande från byggnadsstyrelsen och riksantikvarien. *Byggnadsstyrelsen* hade därvid framhållit, att domkyrkorna vore i stort behov av omfattande förbättringar av olika slag samt att kostnaderna därför näppeligen kunde bestridas av domkyrkornas inkomster. *Riksantikvarien* hade vitsordat, att Västerås domkyrka vore i behov av omfattande reparations- och underhållsarbeten samt att vidlyftiga restaureringsåtgärder och i stor utsträckning även ny konstnärlig utsmyckning utgjorde önskemål, vilkas genomförande riksantikvarien tillstyrkte. Beträffande Växjö domkyrka hade riksantikvarien yttrat, att församlingarna komme att under den närmaste framtiden få ikläda sig högst betydande kostnader för domkyrkan, vilken själv icke disponerade medel till bestridande av så dyrbara kostnader.

Av de verkställda utredningarna framginge — anförde fullmäktige för egen del — att domkyrkornas tillgångar och avkastningen därav skulle användas icke blott till utgifter, som direkt hänförde sig till själva kyrkobyggnaderna med tillhörande inventarier, utan även för fullgörande av andra förpliktelser av ekonomisk art, som ålåge domkyrkorna. Västerås domkyrka ansvarade sålunda för underhåll av biskopsgården och domkapitelshuset i Västerås samt bidroge även till domkyrkosysslomannens avlöning. Växjö domkyrka hade att med sina medel bestrida underhållet av domkapitlets lokaler inom biskopshuset samt lämnade därjämte bidrag till avlöningen för den vid domkyrkan anställda personalen. Den behållning, som kunde återstå efter avdrag av domkyrkans nu omförmälda fasta utgifter, torde emellertid, såvitt fullmäktige kunde finna, vara väl behövlig för de omfattande underhålls- och restaureringsarbeten, som erfordrades för att trygga den arkitektoniskt och kulturhistoriskt värdefulla och intressanta kyrkobyggnadens bestånd och hålla den i ett värdigt skick.

Under föreliggande förhållanden syntes det fullmäktige skäligt, att staten avstode från att återfordra de lån, som på sin tid lämnats de båda domkyrkorna. Vad Växjö domkyrka beträffade föreläge därjämte ett särskilt skäl för avskrivning av lånet, när vid beviljandet därav förutsatts, att någon del av Kalmar domkyrkas inkomster skulle överföras till Växjö domkyrka och att bestämmelser om lånets återbetalning skulle meddelas, sedan frågan om reglering av de båda domkyrkornas ekonomiska förhållanden blivit avgjord. Sedan emellertid 1925 års riksdag avslagit Kungl. Maj:ts förslag om företagandet av en dylik reglering, torde varje möjlighet för domkyrkan att på nyss angivet sätt erhålla medel för lånets återgåldande vara utesluten.

Fullmäktige ville även erinra, att Kungl. Maj:t och riksdagen på senare tid medgivit avsevärda lättnader i betalningsskyldigheten för vissa lån, som från riksgäldskontoret utlämnats för kyrkobyggnader. Så hade år 1912 ett belopp av 27,000 kronor avskrivits å lånet till Skara domkyrkas restaurering. År 1917 hade det räntefria lån å 16,000 kronor, som från riksgäldskontoret utlämnats för fullbordande av Vadstena klosterkyrkas restaurering, avskrivits. År 1923 hade efterskänkts sammanlagt 26,472 kronor 79 öre, utgörande upplupna oguldna räntor å de två lån, som anvisats för fullbordande av tornbyggnaden å Linköpings domkyrka.

Med stöd av vad ovan anförts hemställde fullmäktige, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att riksgäldskontorets fordran på grund av förenämnda till Västerås och Växjö domkyrkor utlämnade lån å respektive 28,000 kronor och 20,000 kronor måtte få avskrivas. Då det till Växjö domkyrka utgivna lånet utgått av lånemedel, borde, därest det av fullmäktige nu väckta förslaget om lånets avskrivning bifölles, ersättning beredas riksgäldskontoret för därigenom uppkommande förlust. Västerås domkyrkas statslån hade däremot utgått av skattemedel, och någon gottgörelse till riksgäldskontoret för eventuell avskrivning av detta lån vore alltså icke erforderlig.

Kammarkollegiet har i utlåtande den 12 december 1933 förklarat sig icke hava något att erinra emot fullmäktiges förslag. *Statskontoret* har i utlåtande den 26 januari 1934 tillstyrkt desamma.

Då de i det föregående lämnade uppgifterna rörande vederbörande domkyrkors ekonomiska ställning numera delvis äro föråldrade, har jag från domkapitlen i Västerås, respektive Växjö under hand införskaffat färskare uppgifter, som nedan återgivas:

Domkyrkan i Västerås:

<i>Tillgångar:</i>	30 juni 1934	30 juni 1935
Fastighetsfonden	kronor 3,074:03	kronor 3,074:03
Restaureringsfonden	» 50,288:55	» 50,514:61
Domkyrkokassan	» 11,486:57	» 15,030:17
	<hr/> Summa kronor 64,849:15	<hr/> kronor 68,618:81

<i>Skulder:</i>	30 juni 1934	30 juni 1935
Till riksgäldskontoret	kronor 28,000: —	kronor 28,000: —
» gravmedelsfonden	» 200: —	» 200: —
» Parkska testamentsfonden	» 1,000: —	» 1,000: —
» fastighetsfonden	» 65,965: 50	» 65,965: 50
» restaureringsfonden	» 50,288: 55	» 50,514: 61
	<hr/>	<hr/>
	Summa kronor 145,454: 05	kronor 145,680: 11
	1934/1935	1 juli 1935—10 februari 1936
<i>Inkomster:</i>	kronor 13,801: 65	kronor 7,837: 89
<i>Utgifter:</i>	kronor 10,258: 05	kronor 9,386: 68

Domkyrkan i Växjö (räkenskapsåret 1934/1935):

Inkomster:

Indelningsersättning från länsstyrelsen i Kronobergs län	kronor 1,675: 15
Räntor	» 229: 96
Avgäld för kv. Linne nr 3	» 1,500: —
Indelningsersättning från länsstyrelsen i Jönköpings län	» 1,873: 60
Avgift för lån av predikstolskläde	» 5: —
Ränta å dödad sparkassebok nr 13177 (Mölnahultsräntan)	» 6: 70
Ränta å dödad sparkassebok nr 14421 (orgelfonden)	» 7: 32
Avgifter för likvagnarnas användning	» 324: —
Avgifter för domkyrkans användning vid vigslar	» 95: —
Arrende- och tomtavgifter från Växjö stad	» 116: 58
Tomtören för Gravaregården	» —: 75
Avgäld för tomt nr 1 i kv. Sigfrid	» 80: —
	<hr/>
	Summa kronor 5,914: 06

Utgifter:

Avlöningar	kronor 1,435: 17
Reparationer	» 270: 73
Avgifter	» 455: 22
Boksamlingen och räkenskaperna	» 15: —
Diverse	» 452: —
	<hr/>
	Summa kronor 2,628: 12

Domkyrkans *tillgångar* utgjorde:

	1 juli 1934	30 juni 1935
Utlånta medel	kronor 6,625: 81	kronor 9,811: 28
Mölnahultsräntan	» 2,145: 53	» 2,195: 13
Orgelfonden	» 2,180: 39	» 2,231: 26
Inventarier	» 44,682: 49	» 45,282: 49
	<hr/>	<hr/>
	Summa kronor 55,634: 22	kronor 59,520: 16

Domkyrkans *skulder* utgjorde den 1 juli 1934 och 30 juni 1935:

Till riksgäldskontoret kronor 20,000: —

Vidare har upplysts, att domkyrkans tak befunne sig under omläggning, vilket arbete beräknades kräva omkring 5,000 kronor. Kyrkans gamla sa-

kristia vore i sådant skick, att den tarvade reparation. Belysnings- och värmeanordningarna i domkyrkan vore föråldrade och måste omläggas. Domkyrkan själv, i vad rörde kyrkorummet, vore i behov av restaurering. Domkyrkan befunne sig i sådant läge, att de medel, kyrkan för närvarande disponerade eller framdeles genom den årliga inkomsten komme att disponera, icke ännu tillnärmelsevis räckte till att avhjälpa kyrkans trängande behov av reparation och restaurering.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen är frågan om avskrivning av ifrågavarande båda lån av gammalt datum. I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag uttalade sig sålunda dåvarande departementschefen för en avskrivning av det till Växjö domkyrka utlämnade lånet men ansåg sig icke då böra föreslå, att budgeten belastades med anslag för detta ändamål, vars tillgodoseende han funne kunna anstå till ett kommande budgetår. Den av fullmäktige i riksgäldskontoret föranstaltade utredningen ger vid handen, att domkyrkan icke är i stånd att gälda sin ifrågavarande skuld bland annat på grund av att några inkomster från Kalmar domkyrka jämlikt ett av 1925 års riksdag fattat beslut icke överförts till eller fått disponeras av Växjö domkyrka. Av den föreliggande utredningen torde jämväl framgå, att det för Västerås domkyrka skulle, om återbetalning av domkyrkans skuld till statsverket krävdes, i framtiden uppkomma betydande svårigheter att tillgodose de ändamål, för vilka domkyrkans medel äro avsedda. Framställningen om avskrivning av de båda lånen har också rönt understöd från samtliga i ärendet hörda myndigheter.

Under utredningen har ifrågasatts, att Växjö domkyrka skulle tillföras ökade inkomster genom att Växjö stads- och landsförsamlingar ålades att till domkyrkan betala viss årlig ersättning för rätten att använda domkyrkan som församlingskyrka. Denna utväg att skaffa domkyrkan ersättning för de på grund av riksdagens nyssnämnda beslut uteblivna inkomsterna från Kalmar domkyrka synes emellertid icke i sakens nuvarande läge vara framkomlig.

Med hänsyn till ovan angivna omständigheter anser jag mig böra biträda föreliggande förslag om ifrågavarande båda låns avskrivning. Det till Växjö domkyrka utlämnade låneunderstödet, som förvaltas av riksgäldskontoret, har utgått av anslag, som täckts av lånemedel. I händelse av bifall till förslaget om detta låns avskrivning torde enligt de grunder för redovisning av lånemedelsförluster, vilka numera tillämpas i riksgäldskontorets bokföring (se 1936 års statsverksproposition: Utgifter för kapitalökning bil. 5), förevarande lånebelopp böra avföras från fonden för låneunderstöd och i stället redovisas å riksgäldskontorets avskrivningskonto. Täckning av denna lånemedelsförlust torde därefter komma att beredas av andra statsinkomster än lånemedel; beslut härom erfordras icke i förevarande sammanhang. Det till Västerås domkyrka utlämnade lånet, som ävenledes förvaltas av riksgäldskontoret, har icke utgått av lånemedel. Täckning för avskrivning av sistnämnda lånebelopp läser sålunda icke behöva beredas.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ur riksgäldskontorets räkenskaper må avskrivas statens fordran

dels å domkyrkokommissionen i Västerås på grund av det vid 1859—1860 års riksdag beviljade låneunderstödet till Västerås domkyrka å 28,000 rdr,

dels ock å Växjö domkapitel på grund av det från anslag å riksstaten för budgetåret 1923/1924 under Utgifter för kapitalökning och rubriken Låneunderstöd utlämnade räntefria lånet till Växjö domkyrka å 20,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Tunberg.